

ประวัติศาสตร์เลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันในตะวันตกและเอเชีย Lesbians History or Same Sex Women Couple in Western and Asia

อาทิตยา อาษา (Atitaya Asa)* ดร.สุกฤตยา จักรปิง (Dr.Sukrittaya Jukping)**

บทคัดย่อ

งานศึกษาชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในแต่ละบริบททางสังคม ที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์ ไปจนถึงการให้ความหมายของเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกัน ผ่านการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันอัน ในแง่พัฒนาการความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ พบว่า สังคมตะวันตกกับเอเชียมีท่าทีและการปฏิบัติต่อเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันแตกต่างกัน ในสังคมตะวันตกความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงจะถูกมองว่าผิดธรรมชาติ และต้องถูกลงโทษ ทำให้เลสเบียนในตะวันตกใช้ชีวิตอย่างหลบซ่อน ขณะที่ในสังคมเอเชียความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงจะถูกมองว่าเป็นความไม่เหมาะสม แต่ก็ได้มีการลงโทษ เนื่องจากเห็นว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงมิตรภาพระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิง

ABSTRACT

This study aims to point out that different (social) contexts affects the construction of lesbians or same-sex women's identity and meaning. The study was a documentary research about lesbians or same-sex women, including development and historical changes. The results showed that there were differences of lesbian's identity and meaning were construction in each society. In Western society, the relationships between woman and woman or same-sex relationships were seen as being unnatural which is against nature must be punished. Many lesbians or same-sex women have lived through a time when their only discrimination was to make themselves invisible. In Asian society, the relationships between woman and woman or same-sex relationships were seen as being inappropriate behavior, weren't punished. Because they were seen as being women's friendships.

คำสำคัญ: เลสเบียน ผู้หญิงรักเพศเดียวกัน ความแตกต่าง

Keywords: Lesbians, Same sex women couple, Different

* นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสตรี เพศสถานะ และเพศวิถีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำโครงการปริญญาโท สาขาสตรี เพศสถานะ และเพศวิถีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทนำ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันในตะวันตก เอเชีย และไทยโดยมากมักมีจำนวนน้อยกว่าเกย์หรือผู้ชายรักเพศเดียวกัน ทั้งนี้เพราะเกย์มักถูกจัดประเภทในฐานะผู้ชาย และเป็นอิสระจากชีวิตครอบครัวมากกว่าผู้หญิง ทำให้ประวัติศาสตร์เลสเบียนมักมีรายละเอียดที่หลบซ่อนอยู่ในประวัติศาสตร์เกย์และมีแหล่งข้อมูลอยู่อย่างจำกัด ลักษณะดังกล่าวส่งผลให้เลสเบียนไม่มีตัวตน และไม่ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นในการกล่าวถึงมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานศึกษาเชิงวิชาการที่ละเลยความซับซ้อนเรื่องเพศวิถี งานศึกษาชิ้นนี้จึงเป็นความพยายามที่จะสืบค้นและเรียบเรียงข้อมูลเกี่ยวกับเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันภายใต้ข้อจำกัดเหล่านั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งค้นคว้าและเรียบเรียงข้อมูลทางประวัติศาสตร์อันเกี่ยวข้องกับเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมตะวันตกและเอเชีย เพื่อชี้ให้เห็นความแตกต่างในแต่ละบริบท ทั้งในเชิงพื้นที่และช่วงเวลา ที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์ ไปจนถึงการให้ความหมายต่าง ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับการดำรงอยู่ของเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกัน

วิธีการวิจัย

งานศึกษาครั้งนี้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกัน อันได้แก่ ข้อมูลประวัติศาสตร์ และพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงของการปรากฏตัวและรูปแบบการดำรงชีวิตของเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมตะวันตกและเอเชีย

ผลการวิจัย

1. ประวัติศาสตร์เลสเบียนในตะวันตก (History of lesbianism in Western)

หลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเลสเบียนในตะวันตกมีจำนวนน้อยกว่าเกย์เนื่องจากงานเขียนทางประวัติศาสตร์ให้ความสำคัญอยู่กับผู้ชาย ทำให้ประวัติศาสตร์เลสเบียนส่วนใหญ่มักมีรายละเอียดที่หลบซ่อนอยู่ในประวัติศาสตร์เกย์อีกทั้งมีแหล่งข้อมูลอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากเกย์มักถูกจัดประเภทในฐานะผู้ชายและเป็นอิสระจากชีวิตครอบครัวมากกว่าผู้หญิงทำให้พวกเขามีตัวตนมากกว่าเลสเบียนที่ไม่ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นในการกล่าวถึง (Donoghue, 2007) ทั้งนี้ประวัติศาสตร์เลสเบียนในตะวันตกแบ่งออกได้เป็น 5 ยุค ได้แก่ 1) ยุคกรีกโบราณ 2) อาณาจักรโรมันและต้นคริสต์ศาสนา 3) ยุคกลาง 4) ยุคก่อนสมัยใหม่ 5) ปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21

1.1 ยุคกรีกโบราณ (Ancient Greece)

งานศึกษาของเค็นเนธ โดเวอร์ (1978) ในหนังสือเรื่อง Greek Homosexuality กล่าวว่า หลักฐานเกี่ยวกับผู้หญิงรักเพศเดียวกันในยุคกรีกโบราณมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งยากที่จะปรากฏอยู่ในวรรณกรรมกรีก (Dover, 1978) เนื่องจากหลักฐานที่คงอยู่ส่วนใหญ่มีแต่เฉพาะงานเขียนของผู้ชาย และน้อยมากที่ผู้ชายเอเชนส์จะกล่าวถึงผู้หญิงรักเพศเดียวกัน เพราะเป็นสิ่งที่ต้องห้าม (Dover, 1978)

แม้จะมีหลักฐานอย่างจำกัด แต่ยังคงมีหลักฐานจำนวนหนึ่งที่อ้างถึงผู้หญิงรักเพศเดียวกันในวรรณกรรมกรีกโบราณ พบในงานของสองนักกวีหญิงที่มีชื่อว่า แซฟโฟและอัลค์แมนที่ถูกตีความว่ามีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรักปรารถนาระหว่างผู้หญิง และแม้ว่าแซฟโฟจะเป็นที่กล่าวถึงอย่างบ่อยที่สุด จากการยกตัวอย่างถึงผู้หญิงชาวกรีกโบราณที่อาจมีลักษณะแบบผู้หญิงรักเพศเดียวกัน แต่งานศึกษาของคริสติน ดาเวิน (1994) เรื่อง Lesbian Mythology ได้กล่าวไว้ว่า เพศวิถีของเธอยังคงเป็นที่ถกเถียงของนักประวัติศาสตร์บางคนเช่น อีวา สไทเกอร์ ที่ได้กล่าวว่า ความรัก

ระหว่างผู้หญิงในงานเขียนของแซฟโฟไม่ใช่หลักฐานที่บ่งบอกถึงเพศวิถีของเธอ (Downing, 1994) ขณะที่งานเขียนของอัลค์แมน ชื่อ *parthenia* หรือ *Maiden-Songs* ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเฉลิมฉลองความรักระหว่างหญิงวัยรุ่นสปาร์ตัน ยังคงเป็นที่สงสัยจากนักประวัติศาสตร์ว่าเป็นความเพ้อเจ้ออารมณ์ความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ทางเพศ (Dover, 1978)

1.2 อาณาจักรโรมันและต้นคริสต์ศาสนา (Roman Empire and early Christianity)

หลักฐานเกี่ยวกับผู้หญิงรักเพศเดียวกันในอาณาจักรโรมันและต้นคริสต์ศาสนาปรากฏอยู่ในหนังสือเรื่อง *Metamorphoses* ของ Ovid ที่กล่าวถึงเรื่องราวความระหว่างเด็กสองคนที่มีนามว่าไอฟิสและแลนค์ โดยไอฟิสเป็นเด็กหญิงที่ถูกแม่ของเธอปกปิดเพศกำเนิดจากหญิงเป็นชายเนื่องจากถูกสามีขู่ว่าจะฆ่าหากให้กำเนิดลูกผู้หญิงจะมาทิ้ง การปกปิดดังกล่าวทำให้พ่อของไอฟิสเข้าใจผิดว่าลูกของตนเป็นผู้ชาย และเมื่อไอฟิสอายุ 13 ปี พ่อของเธอก็ได้พาให้เธอรู้จักกับแลนค์หญิงสาวผมทองคนหนึ่ง ความรักระหว่างเด็กหญิงทั้งสองจึงเริ่มต้นขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้หลักฐานที่กล่าวถึงความรักระหว่างผู้หญิงจะมีอยู่อย่างจำกัด แต่งานศึกษาของโจเซฟ เอ. โครีย์ และแพตริเซีย บิตตี้ ช็อง (2001) ในหนังสือเรื่อง *Sexual Diversity and Catholicism: Toward the Development of Moral Theology* ได้กล่าวถึงตำนานพรอมิทีอุสที่เสกผู้หญิงให้กลายเป็นผู้ชายและมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคนเหล่านั้น (Coray, Jung, 2001)

ตัวอย่างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างคนเพศเดียวกัน ยังปรากฏอยู่ในข้อเขียนชื่อว่า *Dialogues of the Courtesans* ของลูเซีย ที่เล่าถึงเรื่องราวของมิกิลลา ที่เปลี่ยนชื่อเป็นมิกิวลัส ที่สวมใส่ผมปลอมคลุมบนศีรษะที่ไม่มีผม เมื่อลีโอนา เห็นก็ได้กล่าวถึงเธอว่า “มีผู้หญิงเช่นนี้ในเลสบอสด้วยหรือ เธอมีใบหน้าคล้ายผู้ชาย แต่เป็นเพียงผู้หญิงที่ทราบดีว่าตนเองเป็นผู้ชาย” มิกิวลัสได้ช่วยยวนลีโอนาจนทำให้เธอรู้สึกแปลกใจต่อลักษณะดังกล่าว การมองว่าผู้หญิงที่ปฏิบัติตนราวกับผู้ชายและมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงด้วยกันเป็นเรื่องประหลาดปรากฏในงานศึกษาของโทมัส ฮับบาร์ด (2003) เรื่อง *Homosexuality in Greece and Rome: A Sourcebook of Basic Documents* ที่กล่าวถึงบทสนทนาของผู้ชายสองคนที่ถกเถียงว่า สิ่งไหนดีกว่ากัน ระหว่างผู้ชายที่รักเพศเดียวกันและรักต่างเพศ โดยผู้ชายคนหนึ่งได้ยืนยันว่า ถ้าผู้ชายจะมีความสัมพันธ์ในเชิงผู้สาวกันก็ว่าจะถูกต้องมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง เพราะความสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวถูกพิจารณาว่าเป็นความผิด (Hubbard, 2003)

1.3 ยุคกลาง (Medieval period)

ยุคกลางเป็นยุคที่ศาสนาได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงอย่างเข้มข้น ผ่านสถานกักกันที่ถูกพัฒนาจากพระภิกษุสงฆ์เชลติกในไอร์แลนด์ เรื่องราวความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างเลสเบียนปรากฏอยู่ในงานศึกษาของจูดิธ เอ็ม. เบนเนต (2000) เรื่อง *Lesbian-like” and the Social History of Lesbianisms* ที่อ้างอิง *Paenitentiale Theodori* คู่มือการสารภาพบาปต้นยุคกลางที่พระสันตะปาปา Theodore of Tarsus ได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับความรักระหว่างผู้หญิง ซึ่งใน *Paenitentiale* มีข้อความว่า “ถ้าผู้หญิงปฏิบัติตัวชั่วร้ายกับผู้หญิง เธอต้องสำนึกบาปเป็นเวลา 3 ปี” ทั้งนี้ *Paenitentiale* ได้ถูกเผยแพร่ไปยังเกาะเล็ก ๆ ในอังกฤษอันเป็นพื้นที่สำคัญในยุโรป โดยคนที่เขียนคำสารภาพบาปในยุคกลางไม่ได้กล่าวถึงกิจกรรมทางเพศระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงอย่างชัดเจน (Bennett, 2000)

เช่นเดียวกับงานศึกษาของหลุยส์ ครอมป์ตัน (1981) นักวิชาการชาวแคนาดา เรื่อง *The myth of lesbian impunity: Capital laws from 1270 to 1791* ได้ยกตัวอย่างบทความเกี่ยวกับกฎหมายฝรั่งเศส ที่มีชื่อว่า *Li livres de justice et de plet* (c.1260) ที่กล่าวถึงบทลงโทษทางกฎหมายที่มีต่อเลสเบียนโดยการ “ตัดมือตัดขาสำหรับการกระทำผิดในครั้งแรก จุดไฟเผาจนตายสำหรับการกระทำผิดในครั้งที่สอง และถูกลงโทษจากผู้ชายสำหรับการกระทำผิดในครั้งที่สาม” แม้ว่า บทลงโทษการตัดมือตัดขาสำหรับเลสเบียนในยุคกลางจะไม่ใช่ที่รู้จักกันมากนัก แต่ในสเปน อิตาลี และจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ กฎ โฆ โดมมีระหว่างผู้หญิงได้มองว่าความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงเป็นความผิด

ธรรมชาติ และต้องถูกลงโทษด้วยการจุดไฟเผาจนเสียชีวิต แม้ว่าจะมีบันทึกจำนวนน้อยที่กล่าวถึงเหตุการณ์ดังกล่าว แต่ในจักรวรรดิโรมันที่อยู่ภายใต้การปกครองของจักรพรรดิคาร์ลที่ 5 ยังคงมีกฎหมายที่ห้ามการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง (Crompton, 2004)

1.4 ยุคก่อนสมัยใหม่ (Early period)

ในอังกฤษยุคก่อนสมัยใหม่ เลสเบียนได้รับการมองเห็นมากขึ้น แต่ยังคงมีการต่อต้านเลสเบียนในสังคม (Fairchild, 2006) จากหลักฐานพบว่า เดอลาลิวเออ แมนเล นักเขียนบทละครที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ได้ตีพิมพ์วารสาร *The New Atlantis* เพื่อโจมตีเลสเบียน (Fairchild, 2006) การโจมตีดังกล่าวมีผลทำให้ผู้หญิงรักเพศเดียวกันถูกตีตราทางสังคม ส่งผลให้ผู้ชายรู้สึกหวาดกลัวความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกันของผู้หญิงเพิ่มมากขึ้น (Fairchild, 2006)

แม้จะมีการโจมตีความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้หญิงผ่านเนื้อหาในวารสาร แต่ยังมีนวนิยายที่เล่าถึงชีวิตของเลสเบียน เช่น งานของฟิลดิง เรื่อง *The Female Husband* ที่มุ่งเน้นไปยังความไม่ซื่อสัตย์ภายในจิตใจของตัวละครที่ชื่อ แฮมิลตันซึ่งมีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันและแต่งกายข้ามเพศ (Fairchild, 2006) ตัวละครดังกล่าวได้นำเสนอภาพของเลสเบียนในศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 (Clark, 1996) อันเป็นยุคที่มีการเกิดขึ้นของผู้หญิงชนชั้นกลางและชนชั้นสูงในอเมริกา ลิลเลียน เฟลเดอร์แมน นักประวัติศาสตร์ชาวอเมริกัน เห็นว่า โอกาสทางเศรษฐกิจและการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นของผู้หญิงชนชั้นกลาง มีผลทำให้เกิดวิทยาลัยสำหรับผู้หญิงและนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงด้วยกัน (Miller, 1995)

แต่เมื่อความใกล้ชิดระหว่างเด็กหญิงถูกมองผ่านนักเพศศาสตร์ จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงในปลายศตวรรษที่ 19 ถูกมองว่าเป็นความผิดปกติ และไม่น่าไว้วางใจ จึงเกิดคำศัพท์คำว่า เลสเบียนและผู้หญิงรักร่วมเพศอันกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะเรื่องเพศวิถีของผู้หญิงที่ต่างถูกจับจ้องจากคนภายนอก

ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ในปารีส เป็นช่วงเวลาการประกาศตัวตนในฐานะเลสเบียนผ่านสวมใส่ทักซิโด้กับแว่นตาข้างเดียวที่สอดเข้าไปในรูเล็ก ๆ ภายในเสื้อ งานศึกษาของคาเรน ฮานเซน (1995) ศาสตราจารย์ด้านสตรีศึกษา เรื่อง *No Kisses Is Like Youres': An Erotic Friendship between Two African-American Women during the Mid-Nineteenth Century* วิเคราะห์ให้เห็นถึงพื้นที่ของเลสเบียนที่มีอยู่อย่างจำกัดว่า แม้ในยุคนี้ผู้หญิงจะพัฒนาอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อกันและกัน ไปจนกระทั่งมีความสัมพันธ์ทางเพศ แต่การแต่งงานกับผู้ชายยังคงเป็นบรรทัดฐาน ทำให้ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้หญิงด้วยกัน ถูกแทนที่ว่าเป็น ความสัมพันธ์แบบเพื่อนสนิท (bosom sex) ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่ใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของผู้หญิงกับเพื่อนสาวคนสนิทโดยที่ทั้งคู่คงแต่งงานมีสามี (Hansen, 1995)

ต่อมาในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ในนิวยอร์กแลนด์ของอเมริกาก็ได้ปรากฏให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เรียกว่า *Boston marriages* โดยเป็นคำศัพท์ที่ใช้อธิบายถึงความรักและมิตรภาพระหว่างผู้หญิงสองคนที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยการปราศจากพึ่งพาทางการเงินจากผู้ชาย ซึ่งคำศัพท์ดังกล่าวมาจากนวนิยายเรื่อง *The Bostonian* ของเฮนรี เจมส์ ซึ่งเป็นเรื่องราวความสัมพันธ์สนิมระหว่างผู้หญิงบอสตันสองคนที่มีฐานะร่ำรวย ซึ่งเป็นที่เล่าลือว่าเป็นความสัมพันธ์แบบเลสเบียน (Angelowicz, 2017)

ช่วงเวลาต่อมา เดวิด มาเม็ต ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนผู้หญิงถูกพูดถึงอีกครั้ง โดยการใช้คำว่า *Boston marriage* มาเป็นส่วนหนึ่งของละคร โดยเป็นเรื่องราวของผู้หญิงหลายคนที่เป็นหุ้นส่วนกันทางธุรกิจและมีความสัมพันธ์แบบเลสเบียน แต่ในความเป็นจริงไม่อาจสรุปได้ว่าความสัมพันธ์แบบ *Boston marriage* เป็นการอ้างถึงความสัมพันธ์แบบเลสเบียนเพียงอย่างเดียว แต่สิ่งที่สำคัญคือเป็นการสร้างประวัติศาสตร์ความเท่าเทียมทางเพศที่จะทำ

ให้ผู้หญิงสามารถมีอิสระในตัวเอง ไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับผู้ชาย (Angelowicz, 2018) ทำให้เลสเบียนได้รับการมองเห็นและมีตัวตนมากขึ้น

เช่นเดียวกับในประเทศฝรั่งเศสที่มีการปรากฏตัวของเลสเบียนเพิ่มมากขึ้น พร้อมการเกิดขึ้นของบาร์, ร้านอาหาร, และคาเฟ่ ที่มีเจ้าของเป็นเลสเบียน อีกทั้งจิตรกร นักเขียน ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องราวของเลสเบียน มีผลทำให้พวกเขาได้รับการมองเห็นในพื้นที่สาธารณะ (Rupp, 2011) นอกจากนี้ช่วงปี ค.ศ. 1930 อพาร์ตเมนต์ย่านกรีนวิชในอังกฤษ และฮาเล็มในอเมริกา ยังเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยผู้พักอาศัยเกย์และเลสเบียน คล้ายกับกรุงเบอร์ลินของปารีส (Rupp, 2011) ที่ได้เปิดให้เลสเบียนแต่งกายแบบเพศตรงข้ามตามที่ตนปรารถนา ต่อมาช่วงทศวรรษที่ 1950 มีการใช้คำศัพท์คำว่า บุตช์ (butch) เรียกเลสเบียนที่มีลักษณะแบบผู้ชาย และคำศัพท์คำว่า เฟม (femme) เรียกเลสเบียนที่มีลักษณะแบบผู้หญิง โดยบุตช์จะสวมใส่กางเกงยีนส์ เสื้อยืด เสื้อเวดเตอร์ ขณะที่เฟมได้สวมใส่แฟชั่นแบบผู้หญิง ด้วยการสวมรองเท้าส้นสูง ชุดกระโปรงและแต่งหน้า (Byers, 2008) เรื่องราวของผู้หญิงที่แต่งตัวเป็นผู้ชายที่เรียกว่าบุตช์ ถูกให้ความสำคัญในงานศึกษาของนอร์ตัน เนื่องจากเขามองว่าเป็นเรื่องราวสำคัญในประวัติศาสตร์เลสเบียน ทั้งนี้เพราะการปลอมตัวเป็นผู้ชาย (Male impersonation) เป็นคุณลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมเลสเบียน ในสหราชอาณาจักรนับตั้งแต่ที่ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา อีกทั้งยังมีหลายกรณีที่ปรากฏในนวนิยาย โดยเรื่องราวการแต่งตัวเป็นผู้ชายของเลสเบียนมีอยู่อย่างหลากหลาย เช่น จอร์จที่ปลอมตัวเป็นผู้ชายและแต่งงานกับผู้หญิงและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันในยุโรปตั้งแต่ศตวรรษที่ 17, แคททอรีน วอสบาค ที่แต่งงานกับผู้หญิง จนกระทั่งถูกรับรู้ว่าไม่ใช่ผู้ชายจากการถูกส่งไปที่โรงพยาบาลเพื่อรักษาโรคปอดบวม (Norton, 2008) หลายครั้งมีการค้นพบว่ามีการใช้วิธีเพศปลอมของเลสเบียนที่แต่งกายข้ามเพศ (Norton, 2008) กลางศตวรรษที่ 20 เลสเบียนถูกทำให้กลายเป็นคนผิดปกติและเป็นคนกลุ่มน้อยทางสังคม ผ่านการให้กล่าวถึงในฐานะความแปลกประหลาด (Norton, 2008) มีหลักฐานที่กล่าวถึงเลสเบียนในเชิงลบปรากฏในนวนิยายเรื่อง *Memoirs of a Women of Pleasure* ของนักเขียนชาวอังกฤษที่บรรยายถึงเลสเบียนในคลับแห่งหนึ่งว่าเป็น “บุคคลที่สนับสนุนความชาติสัด-มาไซคิสต์” รวมถึงสื่อลามกที่กล่าวถึงความสัมพันธ์แบบเลสเบียนว่าเป็นการค้าในรูปแบบหนึ่ง (Norton, 2008) ซึ่งให้เห็นว่าแม้เลสเบียนจะปรากฏตัวในสังคมมากขึ้นแต่ยังคงดำรงอยู่ในสถานะของการเป็นคนนอกที่แตกต่างจากบุคคลอื่น (Donoghue, 2007) ซึ่งปลายศตวรรษที่ 19 และ 20 ได้มีการเกิดขึ้นของขบวนการเลสเบียนเพื่อสร้างการยอมรับจากสังคม (Norton, 2008)

1.5 ปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 (Later 20th and early 21st centuries)

เช้าของวันที่ 28 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1969 โรมแมสโตนวอลล์ ที่ตั้งอยู่ย่านกรีนวิชวิลเลจ รัฐแมนฮัตตันนิวยอร์ก เกิดการจลาจลครั้งใหญ่จากการโจมตีของตำรวจที่นำไปสู่ความรุนแรงต่อชุมชนเกย์และเลสเบียน เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นเหตุการณ์สำคัญ ที่นำไปสู่การต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนของเกย์และเลสเบียนในสหรัฐอเมริกา ทำให้มีปรากฏตัวของคู่รักเลสเบียนเพิ่มมากขึ้น (National Park Service, 2008)

ปี ค.ศ. 1970 คู่รักเลสเบียนที่อาศัยอยู่ด้วยกันในอเมริกา และซานฟรานซิสโก ได้ปรากฏตัวที่สำนักงานของปลัดเทศบาล เพื่อเรียกร้องและอนุญาตให้มีการแต่งงานอย่างถูกกฎหมายของคนเพศเดียวกัน พวกเขาถูกปฏิเสธและเดินทางไปยังศาล พร้อมกับกล่าวว่า กฎหมายการแต่งงานได้จำกัดแต่เฉพาะคู่รักต่างเพศ ซึ่งขัดต่อสิทธิพื้นฐานการแต่งงานในฐานะสิทธิอันเท่าเทียม ความต้องการที่จะแต่งงานของคู่รักเลสเบียน ซึ่งให้เห็นถึงความหนักแน่นทางความสัมพันธ์ของคนเพศเดียวกัน ตลอดกลางทศวรรษที่ 1970 ถึงปลายทศวรรษที่ 1980 จึงไม่มีคู่รักเลสเบียนคนใดในอเมริกาได้รับสิทธิการแต่งงาน (Chambers, Polikoff, 1999)

ต่อมาในต้นศตวรรษที่ 21 ได้ปรากฏคำศัพท์คำว่า ครอบครัวเลสเบียน (lesbian family) อันประกอบไปด้วยผู้หญิงสองคนที่มีฐานะเป็นคู่รักหรือต้องการที่จะแต่งงาน และรับเด็กมาเป็นบุตรบุญธรรมเพิ่มมากขึ้น

โดยเฉพาะในอเมริกัน แต่ทว่า ครอบครัวเลสเบียนกลับถูกตีตราทางสังคม เนื่องจากด้วยแนวคิดครอบครัวแบบดั้งเดิม ที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก จึงทำให้สถาบันการแต่งงานปฏิเสธที่จะยอมรับคู่รักเพศเดียวกันในฐานะคู่สมรส (Quinn, 2012) คู่รักเลสเบียนจึงไม่สามารถสร้างครอบครัวได้ และมีสถานะเป็นเพียง domestic partnership (Chambers, Polikoff, 1999) ข้อจำกัดเหล่านี้ได้นำไปสู่การสร้างความยากลำบากในการการสร้างความครอบครัวของเลสเบียน ที่ต้องเผชิญหน้ากับโครงสร้างทางสังคมที่ปฏิเสธการดำรงอยู่ของพวกเขา แม้ว่าครอบครัวเลสเบียนจะมีสถานะเป็นครอบครัวไม่แตกต่างจากครอบครัวรักต่างเพศก็ตาม

2. ประวัติศาสตร์ผู้หญิงรักเพศเดียวกันในเอเชีย (History of same-sex women couple in Asia)

คำศัพท์ที่ใช้ในการกล่าวถึงผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิงในเอเชียนั้นสามารถเทียบเคียงได้กับคำศัพท์คำว่าเลสเบียนในสังคมตะวันตก แต่ก็ได้มีความหมายเทียบเท่ากับคำว่าเลสเบียน เนื่องจากมีความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรมอันเป็นบริบทเฉพาะของสังคมเอเชีย ทำให้คำศัพท์ และความเข้าใจต่อผู้หญิงรักเพศเดียวกันมีความแตกต่างกันบางแง่มุม ทั้งนี้ข้อมูลประวัติศาสตร์ผู้หญิงรักเพศเดียวกันในเอเซียในงานศึกษาชิ้นนี้จะถูกหยิบยกมาแต่เฉพาะประเทศญี่ปุ่น จีน และอินเดีย เนื่องจากปรากฏหลักฐานมากกว่าประเทศอื่น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุค อันได้แก่ 1) ยุคจารีต 2) ยุคอาณานิคม 3) ปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21

หลักฐานประวัติศาสตร์ของผู้หญิงรักเพศเดียวกันสังคมในเอเซีย มีจำนวนน้อยกว่าเกย์หรือผู้ชายรักเพศเดียวกัน และกลับมีแนวโน้มที่จะถูกมองข้ามและปิดบังมากกว่าในสังคมตะวันตก ทั้งนี้เพราะไม่มีหลักฐานที่ถูกบันทึกอย่างเพียงพอ และมีแหล่งข้อมูลที่ปรากฏอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของผู้หญิงรักเพศเดียวกันในเอเซียโดยมาก มักถูกจัดประเภทให้อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ของการเป็นพี่สาวน้องสาว และเพื่อนผู้หญิงอันเป็นความสัมพันธ์เชิงมิตรภาพระหว่างผู้หญิงด้วยกัน (Sang, 2003) ระบบการจัดประเภทเหล่านี้เป็นรูปแบบการควบคุมให้ผู้หญิงรักเพศเดียวกันเป็นอัตลักษณ์ทางเพศไม่มีตัวตน รวมถึงเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่ถูกมองเห็นทางสังคม เหล่านี้มีสาเหตุมาจากผู้หญิงรักเพศเดียวกันในเอเซียส่วนใหญ่ มักถูกควบคุมเพศวิถี (sexuality) ให้จำต้องแสดงออกถึงความเป็นหญิง (femininity) ผ่านแต่งงานมีครอบครัว เนื่องจากในพรมแดนเอเซีย ครอบครัวถือเป็นเขตพื้นที่ปกครองที่ใหญ่ที่สุดในสังคม และจะได้รับแรงกดดันหากไม่ปฏิบัติตามสิ่งที่เรียกว่า บรรทัดฐาน (BBC World Service, 2000)

2.1 ยุคจารีต (Traditional Period) (ก่อนการขยายตัวของจักรวรรดินิยมตะวันตก)

หลักฐานเกี่ยวกับผู้หญิงรักเพศเดียวกันยุคจารีตของเอเซียแต่ละประเทศปรากฏอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากชีวิตของผู้หญิงมักถูกควบคุมจากผู้ชายและครอบครัว โดยเฉพาะในเรื่องเพศวิถี ทำให้เรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงในเอเซียไม่เป็นที่ปรากฏ ถูกมองข้ามและกลืนหายอยู่ภายใต้การถูกมองในฐานะผู้หญิง (Norton, 2008) กรณีประเทศจีนก่อนได้รับอิทธิพลตะวันตก จีนไม่ได้มีแนวคิดเรื่องการแบ่งแยกหรือจัดประเภทคนจากรสนิยมทางเพศอย่างรักเพศเดียวกันหรือรักเพศตรงข้าม ดังเช่นสังคมตะวันตก งานของแมตทิว ซอมเมอร์ (2000) นักประวัติศาสตร์จีนที่ศึกษาเรื่อง Sex, Law, and Society in Late Imperial China ได้อธิบายถึงพื้นที่ของผู้หญิงรักเพศเดียวกันในจีนที่ดำรงอยู่ภายใต้อิทธิพลลัทธิขงจื้อก่อนได้รับแนวคิดจากตะวันตกว่า แม้ลัทธิคำสอนของขงจื้อมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม แต่ก็ไม่ได้มีการว่ากล่าวแต่อย่างใด (Sang, 2003) เช่นเดียวกับ เบรด อินซ์ ที่กล่าวว่า สังคมจีนโบราณไม่ได้หวาดกลัวผู้หญิงรักเพศเดียวกัน ตรงกับข้ามกับสังคมจีนสมัยใหม่ที่หวาดกลัวคนรักเพศเดียวกันอันมาจากอิทธิพลของตะวันตก (Sang, 2003)

เช่นเดียวกับกรณีญี่ปุ่น งานของซารอน ซาลเมอร์ (2002) ในหนังสือเรื่อง Lesbian in/visibility in Japan: Passing into the present อธิบายว่า ก่อนศตวรรษที่ 1990 ได้ค้นพบร่องรอยของคำศัพท์ที่ใช้อ้างอิงถึงคนรักเพศ

เดียวกัน ดังคำศัพท์คำว่า dōseiai แปลว่า ความรักของคนเพศเดียวกัน เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายและผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมญี่ปุ่น โดยที่คำศัพท์ดังกล่าวไม่ใช่คำที่แสดงนัยตำหนิผู้หญิงรักเพศเดียวกัน (Chalmers, 2002) นอกจากนี้การอธิบายถึงความปรารถนาของผู้หญิงเพศเดียวกันในญี่ปุ่นก่อนยุคอาณานิคมเป็นการบรรยายให้เห็นถึงความปรารถนาของผู้หญิงในทางจิตวิญญาณมากกว่าความสัมพันธ์เชิงกายภาพ อีกทั้งให้ความสนใจไปยังมิติภาพอันใกล้ชิดระหว่างผู้หญิงสองคนมากกว่าวิถีปฏิบัติในทางเพศของพวกเขา (Chalmers, 2002)

ในอินเดีย การมองว่าความปรารถนาของผู้หญิงมิใช่พฤติกรรมที่ผิดปกติ แต่เป็นเพียงการกระทำที่ไม่เหมาะสมของผู้หญิง ปรากฏอยู่ในบางส่วนของพจนานุกรมฮินดี-อังกฤษ ที่ได้ใช้คำศัพท์คำว่า samlaingikta อันแปลว่า รักเพศเดียวกัน และแม้จะไม่พบหลักฐานที่มาจากประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ของการมีความปรารถนาต่อคนเพศเดียวกันในอินเดียอย่างชัดเจน แต่ร่องรอยเหล่านี้ ก็สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ของคนรักเพศเดียวกันที่ไม่ได้เป็นไปในทางลบต่อคนรักเพศเดียวกันแต่อย่างใด (Thadani, 1999)

2.2 ยุคอาณานิคม (Colonial period)

เมื่อแนวคิดเรื่องเพศแบบสมัยใหม่ได้เข้ามาอิทธิพลต่อประเทศต่างแถบเอเชีย วิธีคิดที่มีต่อความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงก็ได้เปลี่ยนแปลงไป ผ่านการมองว่าเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันเป็นความสัมพันธ์ที่เบี่ยงเบนและผิดปกติ กรณีของประเทศญี่ปุ่น เมื่อแนวคิดเรื่องเพศแบบตะวันตกได้เข้ามาอิทธิพลที่ปรากฏคำศัพท์คำว่า danseiteki joshi ที่มีความหมายถึง ความผิดปกติทางเพศของผู้หญิงที่มีความเป็นชาย ซึ่งในสังคมยุคเมจิ เพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นกลางจะถูกควบคุมผ่านการเป็นภรรยาที่ดีและการเป็นแม่ที่ฉลาด ที่เรียกว่า ryousai kenbo ดังนั้น เมื่อผู้หญิงคนใดเลือกที่จะความเป็นหญิงด้วยการปฏิเสธการมีครอบครัว คำว่าเลสเบียนจึงกลายเป็นคำที่ใช้โจมตีผู้หญิงที่ละทิ้งอุดมการณ์ดังกล่าว แม้ว่าในความเป็นจริงเธออาจจะมีหรือไม่มีเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันก็ตาม เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความปรารถนาของผู้หญิงรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่ถูกต่อต้าน (Chalmers, 2002) ต่อมาช่วงศตวรรษที่ 1920 วรรณกรรมเรื่องเพศในญี่ปุ่นได้แพร่หลายมากขึ้น ความคลุมเครือทางเพศผู้หญิง จะถูกตำหนิและมองว่าเป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า fushizen seiyoku (Chalmers, 2002)

การมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงเป็นความผิดธรรมชาติ ปรากฏในกรณีของอินเดีย เมื่อได้รับอิทธิพลจากตะวันตกผ่านถูกปกครองจากอังกฤษ ได้ปรากฏคำศัพท์คำว่าเลสเบียน และถูกนำมาใช้ ในฐานะคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางเพศของผู้หญิง เพศวิถีของผู้หญิงรักเพศเดียวกัน จึงถูกมองเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางเพศ อีกทั้งเป็นต้นกำเนิดของการเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกันในประวัติศาสตร์อินเดีย

2.3 ปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 (Later 20th and early 21st centuries)

แม้ว่าในยุคสมัยก่อนศตวรรษ 1960 ความปรารถนาที่มีต่อผู้หญิงเพศเดียวกันจะไม่ได้สร้างความผิดปกติหรือความหวาดกลัวที่มีต่อสังคมเอเชีย แต่ทว่า หลังศตวรรษ 1960 ความอดทนอดกลั้นกลับเป็นสิ่งที่ใช้ในการอธิบายความปรารถนาของผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมเอเชีย ผู้หญิงคนหนึ่งที่กำลังกล่าวว่าตนเองมีความอดทนอดกลั้นต่อเกย์และเลสเบียนค่อนข้างสูงหากคนเหล่านี้ไม่ได้แสดงออกมากนัก (BBC World Service, 2000)

กรณีประเทศญี่ปุ่น ช่วงศตวรรษที่ 1960-1970 ได้ปรากฏคำศัพท์คำว่า tachi (太刀) อันเป็นคำที่ใช้ในการอ้างถึงเลสเบียนที่มีลักษณะแบบผู้ชาย หรือที่ในตะวันตกเรียกว่า บัทช์ (butch) และ คำศัพท์คำว่า neko (猫) อันเป็นคำที่ใช้ในการอ้างถึงเลสเบียนที่มีลักษณะแบบผู้หญิง หรือที่ในตะวันตกเรียกว่า เฟม (femme) โดยที่วิเลสเบียนในญี่ปุ่นจะแบ่งแยกความเป็นชายและหญิงแบบชัดเจนอย่าง ไรก็ตาม แม้อันปลายศตวรรษที่ 20 ความปรารถนาของผู้หญิงรักผู้หญิง หรือผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิงจะไม่ได้ได้รับการยอมรับ แต่ทว่า ความอดทนอด

กลืนต่อคนรักเพศเดียวกันเป็นลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในประเทศแถบเอเชีย เหล่านี้ทำให้พื้นที่ของเลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันในตะวันตกและเอเชียมีความแตกต่างกัน

3. ประวัติศาสตร์ผู้หญิงรักเพศเดียวกันในไทย (History of same sex women couple in Thailand)

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงปรากฏอยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานาน หากแต่ไม่มีการลงโทษผู้ที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันจนถึงแก่ชีวิตเชกเช่นในสังคมตะวันตก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยไม่เคยมองว่า การมีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงเพศเดียวกันเป็นอัตลักษณ์ทางเพศในรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากเห็นว่า เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างเพื่อนผู้หญิง อันเป็นความสัมพันธ์เชิงมิตรภาพระหว่างผู้หญิงด้วยกัน อีกทั้งยังเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวและไม่แท้จริง ดังจากคำศัพท์คำว่า เล่นเพื่อน ซึ่งเป็นคำโบราณที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถานซึ่งหมายถึง การคบเพื่อนหญิงด้วยกันต่างซู้รัก หรือ หญิงสำเร็จความใคร่กับคนเพศเดียวกัน (รัชนิชล, 2553) ทั้งนี้ประวัติศาสตร์ผู้หญิงรักเพศเดียวกันในไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ยุค อันได้แก่ 1) ยุคจารีต 2) ช่วงรับอิทธิพลจากตะวันตก 3) ยุคสมัยใหม่

3.1 ยุคจารีต (Traditional Period)

ในสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 1893-1991 ปรากฏหลักฐานในเอกสาร โบราณกฎหมายเทียบบาลามาตรา 124 สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง ได้บันทึกไว้ว่า การเล่นเพื่อนระหว่างผู้หญิงนั้น เกิดขึ้นสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ กษัตริย์องค์ที่ 8 แห่งกรุงศรีอยุธยาที่ทรงมีข้อห้ามและบทลงโทษแก่บรรดานางสนมในวังที่รักกันเช่นสามีภรรยาไว้ว่า “หากมีนางสนมก้านัลผู้ใด บังอาจละเมิดก่อกวนรักกันเชกเช่นสามีภรรยาจะต้องถูกลงโทษด้วยการเขียนด้วยลวดหน้ 50 ที และหากยังฝ่าฝืนมีการเล่นเพื่อนกันอีกให้จับมาสักคอกด้วยถ้อยคำประณามแล้วใส่ตรวนจองจำ และแห่ประจานรอบ ๆ เมืองให้อับอายเจ็ดหลาย” (รัชนิชล, 2553)

ต่อมาปี พ.ศ. 2367-พ.ศ. 2394 ช่วงแผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 ปรากฏบันทึกพฤติกรรมเล่นเพื่อนในยุคดังกล่าว ที่มีการเปิดเผยเป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านวรรณคดี, กาพย์กลอน, และภาพจิตรกรรมฝาผนังต่าง ๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมเล่นเพื่อนอันที่รู้จักกันในชื่อของ “เพลงยาวหม่อมแปดสวรรค์” ที่ประพันธ์โดยคุณสุวรรณ ราชินิกุลบางช้าง ที่บรรยายถึงพฤติกรรมเล่นเพื่อนระหว่างหม่อมสุด (คุณไม่) ที่มีกิริยาค้ายผู้ชาย และหม่อมขำ (หม่อมแปด) ที่มีกิริยาแบบผู้หญิง โดยทั้งสองมีฐานะเป็นหม่อมห้ามของกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพที่ต่างมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งต่อกันขณะที่เจ้านายกำลังหลับอยู่

หลักฐานที่ปรากฏถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงเพศเดียวกัน ยังคงมีให้เห็นอย่างต่อเนื่องในบทกลอนสุนทรภู่ ที่บรรยายถึงความประพฤติของนางสนมก้านัลเมืองรมจักรที่ติดใจความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงในหนังสือพระอภัยมณี ท่านองว่า เป็นพฤติกรรมทางเพศที่ผิดจากการมีเพศสัมพันธ์แบบชายจริงหญิงแท้

ปี พ.ศ. 2394-พ.ศ. 2411 แผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ก็ได้มีบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงชาววังในหนังสือบันทึกรายวันของทาวนด์ เซนต์ แฮร์ริส ราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำบางกอก ที่เดินทางมารับราชการในสยามราวปี พ.ศ. 2399 ได้ระบุว่าการเล่นเพื่อนของผู้หญิงเป็นพฤติกรรมทั่วไป เนื้อหาว่า “การเล่นเพื่อนเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ เหมือนดังการกระทำของสัตว์ ไม่มีโทษหนักหนาอะไร ไม่เคยมีการลงโทษกันเว้นแต่กรณีของพระสงฆ์” ในสายตาของชาวต่างชาติ การเล่นเพื่อนระหว่างผู้หญิงจึงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศวิถิของผู้หญิงชาวไทยที่ไม่มีความศิวิไลซ์และไร้วัฒนธรรมอันเป็นสมบัติของมนุษย์ จนเกิดเป็นความสัมพันธ์อันไม่เลือกหน้าแบบรักเพศเดียวกัน ซึ่งจากข้อความข้างต้นล้วนแสดงให้เห็นว่า ในสมัยรัชกาลที่ 4 การมีพฤติกรรมระหว่างผู้หญิงเพศเดียวกันที่เคยมีการลงโทษเมื่อครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยาได้มีการยกเลิกไปแล้ว ด้วยเห็น

ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรง มีเพียงแต่การห้ามปราบเสียมากกว่า ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงในสังคมไทย จึงอยู่ภายใต้บรรทัดฐานของความไม่เหมาะสม (Jackson, Sullivan, 1999) และยังไม่มีการตีตราว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงเป็นความเบี่ยงเบนดังยุคต่อมาแต่อย่างใด

3.2 ช่วงรับอิทธิพลจากตะวันตก (influences of foreign culture)

ต่อมาช่วงปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นไป สังคมไทยได้รับแนวคิดเรื่องเพศแบบตะวันตกจากนักเพศศาสตร์ ผนวกกับการผสมผสานวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม จึงปรากฏคำศัพท์ ที่ใช้เรียกเด็กหญิงที่เล่นซุกซน ไม่ชอบใส่เสื้อผ้าแบบ เด็กหญิง และชอบเล่นกับเด็กชายว่า ทอมบอย พร้อม ๆ กับคำศัพท์ที่ใช้ในการอ้างถึงผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับ ผู้หญิง ว่า เลสเบียนในสังคมไทย แต่แม้จะมีการปรากฏขึ้นของคำศัพท์แบบใหม่ที่รับเข้ามาจากตะวันตก แต่สังคมไทย บางส่วนยังคงใช้คำว่า กะเทย ในการอ้างถึงผู้ชายและผู้หญิงรักเพศเดียวกัน

ภายหลังการรับอิทธิพลเรื่องเพศแบบตะวันตก ปี พ.ศ. 2507 มีการปรากฏตัวของนวนิยายเรื่องจิน ดารา ของอุษณา เพลิงธรรม (สุไลพร, 2555) ภายในนวนิยายได้ฉายภาพให้เห็นถึงสองตัวละครหญิงที่ชื่อว่าคุณแก้ว บุตรสาวของหลวงวิสนันทเดชา และคุณบุญเลื่องภรรยาเก่าของหลวงวิสนันทเดชา (เมียลับของจีน) ที่มีความสัมพันธ์ทาง เพศต่อกัน นอกจากคำศัพท์คำว่า กะเทย จะเป็นคำศัพท์ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องจินดารา ที่ใช้อ้างถึงตัวละครหญิงที่มี พฤติกรรมแบบผู้ชายและมีเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันแล้ว ยังมีคำศัพท์คำว่าเลสเบียน ปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่องรากแก้ว ของกฤษณา อโศกสิน (2517) อีกด้วย

การเข้ามาของแนวคิดวาทกรรมทางการแพทย์และจิตวิทยาตะวันตกที่ใช้ในการทำความเข้าใจเรื่อง เพศวิถี ทำให้ผู้หญิงที่ถูกมองว่ามีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันถูกกล่าวหาว่าเป็น ผู้ป่วยทางจิต, เบี่ยงเบนทาง เพศ, และควรที่จะบำบัดรักษา โดยเฉพาะการแพทย์ด้านจิตวิทยาคลินิก ที่พยายามทำการศึกษาวินิจฉัยปัญหาความ ผิดปกติของจิตใจ และความผิดปกติทางพฤติกรรม เพื่อแก้ไขอาการที่ถูกเข้าใจว่าเป็นความผิดปกติทางเพศให้กลับมามี เป็นปกติ ช่วงเวลาเดียวกันนี้ สังคมไทยได้ปรากฏคำศัพท์คำว่าทอมและดี้ ในการนิยามถึงผู้หญิงรักเพศเดียวกันใน สังคมไทย โดยทอมจะมาจากคำศัพท์ว่า ทอมบอย ใช้เรียกผู้หญิงวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ที่ชอบแต่งกายแบบผู้ชาย ปฏิบัติตน แบบผู้ชาย และมีความรักกับผู้หญิงด้วยกัน ขณะที่คำว่ดี้ มาจากคำว่า เลดี้ (lady) ใช้ในการอ้างถึงคนรักของทอม คำว่า ทอมดี้ จึงเป็นศัพท์ที่เริ่มแพร่หลายอย่างกว้างมากขึ้น แต่ในยุคที่ความรู้ทางการแพทย์แบบสมัยใหม่ที่มาจากแนวคิด จิตวิทยา และเพศศาสตร์ทางตะวันตกอย่างเข้มข้น ทำให้ทอมและดี้ถูกปะป้ายว่าเป็น โรคจิตชนิดหนึ่งที่ต้องได้รับการ บำบัด รักษาให้กลับมาเป็นปกติเช่นเดียวกัน

3.3 ยุคสมัยใหม่ (Modern period)

ในปี พ.ศ. 2529 ได้มีการรวมกลุ่มและการปรากฏตัวของผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมไทยเป็น จำนวนเพิ่มมากขึ้น ที่นำไปสู่การก่อตั้งและการเปิดตัวขึ้นอย่างเป็นทางการของกลุ่มหญิงรักหญิง ในปีพ.ศ. 2539 (Sinnott, 2001) ที่มีนามว่า กลุ่มอัญจรี มีอัญชณา สุวรรณานนท์ เป็นหนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้ง และฉันทลักษณ์ รักษาอยู่ ที่ทำ หน้าที่เป็นบรรณาธิการนิตยสารอัญจรี ที่เรียกว่า อัญจรีสาร อันเป็นนิตยสารรายเดือนที่มีเนื้อหาในการสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อการเป็นหญิงรักหญิงในฐานะสิทธิและทางเลือกส่วนบุคคล ผ่านเนื้อหาวิชาการ และการนำเสนอถึง เรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงในทุก ๆ แง่มุมของสังคม ทั้งในไทยและต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม การเปิดตัวกลุ่มผู้หญิงรักผู้หญิง ยังคงต้องเผชิญหน้ากับความหวาดกลัวและอคติมาอย่างต่อเนื่องจากคนในสังคม ที่ถึงวลว่าจะทำให้เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมอันไม่เหมาะสม จึงเป็นการสร้างให้คนให้ความสนใจพร้อม ๆ กับ การต่อต้านผู้หญิงรักเพศเดียวกัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 เกิดกลุ่มใหม่ขึ้นที่มีชื่อว่า เลสล่า จัดตั้งโดย มันทนา อคิษยเทพ กุล ซึ่งก่อตั้งขึ้นจากเว็บไซต์เลสส์ล่าดอกทอมเป็นกลุ่มสังคมแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นจากโลกออนไลน์ การเกิดขึ้นของกลุ่มอัญ

จารีและเลสล่า จึงเป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมไทย ซึ่งภายใต้การดำรงอยู่เหล่านี้ ได้ปรากฏให้เห็นถึงเรื่องราวของคู่รักหญิงรักหญิงที่ใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัว ไม่ต่างจากครอบครัวชายหญิง ดังเช่นเรื่องราวความรักระหว่างน้ำกับดินในอัญจารีสาร อันเป็นเรื่องราวความรักระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงที่ใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัวที่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการค้นคว้าเรียบเรียงหลักฐานทางประวัติศาสตร์เลสเบียนหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันทั้งในตะวันตก เอเชีย และไทย สามารถสรุปข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์เลสเบียนในตะวันตก พบว่า พื้นที่ของเลสเบียนในตะวันตกมีความแตกต่างกันตามแต่ละยุคสมัย เริ่มตั้งแต่ยุคกรีกโบราณที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงถูกมองในฐานะความบริสุทธิ์และความสวยงาม ต่อมาในยุคอาณาจักรโรมันและต้นคริสต์ศาสนา ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้หญิงกลับได้รับการเล็งเห็นว่าเป็นความผิดธรรมชาติ คล้ายคลึงกับในยุคกลางที่อิทธิพลทางศาสนามีต่อผลต่อมุมมองความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง ทำให้การกล่าวถึงความรักระหว่างผู้หญิงด้วยกันกลายเป็นภาพความชั่วร้าย และต้องถูกลงโทษ ต่อมาในยุคก่อนสมัยใหม่ เป็นยุคที่เลสเบียนมีตัวตนมากขึ้น แต่กฎหมายต่อต้านการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงในฐานะความสัมพันธ์ที่ผิดธรรมชาติยังคงอยู่ พร้อม ๆ กับที่ความใกล้ชิดระหว่างผู้หญิงได้งอกงามขึ้นในวิทยาลัยหญิงล้วน เช่นเดียวกับสถานที่ที่ใช้แสดงตัวตนของเลสเบียนได้มีเพิ่มมากขึ้น สุดท้ายช่วงปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 ได้เกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและการปลดปล่อยเสรีภาพของเกย์และเลสเบียนในอเมริกา ที่นำไปสู่การเกิดขึ้นของเฟมินิสต์คลื่นลูกที่สองที่ต่อสู้กับที่ต่อสู้กับการเหยียดเพศ และแนวคิดรักต่างเพศภาคบังคับ ที่ปฏิเสธความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศภายใต้โครงสร้างชายเป็นใหญ่ เพื่อเรียกร้องความเป็นอิสระให้แก่เลสเบียน ด้วยการนิยามว่าเลสเบียนเป็นทางเลือกแบบหนึ่ง

2. ประวัติศาสตร์ผู้หญิงรักเพศเดียวกันในเอเชีย พบว่า ความแตกต่างตามยุคสมัยในสังคมเอเชีย ได้ส่งผลให้พื้นที่ของผู้หญิงรักเพศเดียวกันในเอเชียทั้งจีน ญี่ปุ่น และอินเดียมีความแตกต่างกัน ในยุคจารีตแม้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงจะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมแต่ก็ไม่ได้มีการว่ากล่าวหรือลงโทษแต่อย่างใด เนื่องจากเห็นว่าเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากมิตรภาพอันใกล้ชิดระหว่างผู้หญิงสองคนที่เป็นความสนิทสนมซึ่งกันและกัน ต่อมาในยุคอาณานิคม จีน ญี่ปุ่น และอินเดียได้รับอิทธิพลทางวิทยาศาสตร์เรื่องเพศแบบสมัยใหม่ ทำให้วิถีคิดที่มีต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงหรือความปรารถนาที่มีต่อผู้หญิงเพศเดียวกันได้เปลี่ยนแปลงไป มีการมองว่าเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันของผู้หญิงเป็นความสัมพันธ์ที่เบี่ยงเบนและผิดปกติ เกิดเป็นการต่อต้าน ป้องกันมิให้มีผู้กระทำผิด เช่น รัชของอินเดีย ผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กหญิงจะถูกโกนหัวด้วยมีดหรือถูกตัดนิ้วพร้อมกับแห่ประจาน แต่เมื่อถึงปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 ความอดทนอดกลั้นที่มีต่อความปรารถนาหรือผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมเอเชียกับเป็นสิ่งที่มีเพิ่มมากขึ้น แต่ทว่าความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงยังคงไม่ได้รับการยอมรับและเห็นว่าเป็นความผิดปกติดูเช่นเดิม

3. ประวัติศาสตร์ผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมไทย พบว่า ในอดีตความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงปรากฏเป็นเวลานาน แต่ไม่มีการลงโทษผู้ที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันเพียงแต่มองว่าเป็นความไม่เหมาะสม ต่อมาช่วงปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นไป สังคมไทยได้รับอิทธิพลเรื่องเพศและวาทกรรมทางการแพทย์แบบตะวันตก ส่งผลให้ผู้หญิงรักเพศเดียวกันถูกมองว่าเป็นความผิดปกติทางเพศที่ต้องรักษาแก้ไขให้กลับมาเป็นปกติ ทำให้หลักฐานเกี่ยวกับผู้หญิงรักเพศเดียวกันช่วงเวลาดังกล่าวปรากฏอยู่ในเอกสารการแพทย์เป็นส่วนใหญ่ ต่อมาปี พ.ศ. 2529-2543 เกิดการรวมกลุ่มของผู้หญิงรักเพศเดียวกันที่มีนามว่า อัญจารีและเลสล่า ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ครั้งสำคัญในการเปิดเผยให้เห็นถึงการดำรงอยู่

ของผู้หญิงรักเพศเดียวกันในสังคมไทย ซึ่งนำไปสู่การปรากฏให้เห็นถึงเรื่องราวของคู่รักหญิงรักหญิงที่ใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัว และแม้ปัจจุบันจะมีคู่รักหญิงรักหญิงใช้ชีวิตร่วมกันในฐานะครอบครัวมากขึ้น แต่ทว่าสังคมไทยยังมีการปฏิบัติที่ข่มขู่ครอบครัวหญิงรักหญิงในฐานะครอบครัวอยู่ตลอดเวลา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผศ.ดร.สุกฤตยา จักรปิง อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ให้คำชี้แนะแนวทางตลอดจนช่วยจัดกลางงานศึกษาในครั้งนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- รัชนิชา ไชยลังการ. การสร้างอัตลักษณ์ทางเพศในแบบหญิงรักหญิง: ฉากชีวิตที่แตกต่างหลากหลายของกลุ่มแรงงานหญิงในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการพัฒนาระบบสังคม]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2553.
- สุไลพร ชลวิไล. รักสองเพศของผู้หญิง: ความปรารถนา ความสัมพันธ์ และอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร; 2555.
- Angelowicz Ami. A Brief History Of Boston Marriages [online] 2018 [cited 2018 Feb 25]. Available from:
<http://www.thefrisky.com/2012-09-12/a-brief-history-of-boston-marriages/>
- BBC World Service. Coming Out: Gay and Lesbian Life in East Asia [online] 2018 [cited 2018 Jan 15]. Available from: http://www.bbc.co.uk/worldservice/people/highlights/001122_out.shtml.
- Bennett Judith. Lesbian-like and the Social History of Lesbianisms. *Journal of the History of Sexuality* 2000; 9(1): 5.
- Byers Amber. Lesbians and the 1950s [online] 2018 [cited 2018 Feb 23]. Available from:
<http://rictornorton.co.uk/lesbians.htm>.
- Chambers David L, Polikoff Nancy D. *Family Law and Gay and Lesbian Family Issues in the Twentieth Century*. 1999; 33(3): 542-523.
- Clark Anna. Anne Lister's Construction of Lesbian Identity. *Journal of the History of Sexuality* 1996; 7(1): 26.
- Coray Joseph Andrew, Jung, Patricia Beattie. *Sexual Diversity and Catholicism: Toward the Development of Moral Theology*. United States of America: The Liturgical Press; 1989.
- Crompton Louis. The myth of lesbian impunity: Capital laws from 1270 to 1791. *Journal of Homosexuality* 1981; 6(½): 25-11.
- Donoghue Emma. Doing Lesbian History, Then and Now. *Historical Reflections/ Réflexions Historiques* 2007; 33(1): 16-15.
- Dover Kenneth. *Greek homosexuality*. New York: MJFBooks; 1997.
- Downing Christine. Lesbian Mythology. *Historical Reflections* 1994; 20(2): 180.
- Fairchild Catherine Craft. Sexual and Textual Indeterminacy: Eighteenth-Century English Representations of Sapphism. *Journal of the History of Sexuality* 2006; 15(3): 409.
- Hansen Karen V. No Kisses Is Like Youres': An Erotic Friendship between Two African-American Women during the Mid-Nineteenth Century. *Gender and History* 1995; 7: 182-153.

- Hubbard, Thomas. *Homosexuality in Greece and Rome: A Sourcebook of Basic Documents*. Berkeley : University of California Press, 2003.
- Jackson Peter, Sullivan Gerard. *A Panoply of Roles, Sexual and Gender Diversity in Contemporary Thailand*. In: Peter Jackson, Gerard Sullivan, editors. *Lady Boys, Tom Boys, Rent Boys: Male and Female Homosexuality in Contemporary Thailand*. Bangkok: Silkworm Books; 1999
- Miller Neil. *Out of the Past: Gay and Lesbian History from 1869 to the Present*. New York: United States of America; 1995.
- National Park Service. *Workforce Diversity: The Stonewall Inn* [online] 2017 [cited 2018 February 25]. Available from: <https://www.nps.gov/orgs/1244/index.htm>.
- Norton Rictor. *The Nature of lesbian History* [online] 2008 [cited 2018 February 25]. Available from: <http://rictornorton.co.uk/lesbians.htm>.
- Quinn Kevin Brandyon. *Queering The American Family: Belief, Fallacy & Myth*. [PhD diss]. University of Illinois; 2012.
- Rupp Leila J. *Sapphistries : a global history of love between women*. New York : New York University Press; 2011.
- Sang D. Tze-Ian. *The emerging lesbian : female same-sex desire in modern China*. Chicago: University of Chicago Press; 2003.
- Sharon Chalmers. *Emerging lesbian voices from Japan*. New York : Routledge, 2002.
- Sinnott Megan J. *Transgender Identity and Same-Sex Relationships in Thailand: Tom-dee*. [PhD diss]. University of Wisconsin-Madison; 2001.
- Thadani, Giti. *The Politics of Identities and Languages: Lesbian Desire in Ancient and Modern India*. In: Lillian Faderman, Larry Gross, editors. *Lesbian and Gay Studies*. New York: United States of America; 1999.